מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות שורש במילים ולהוריד תוספות בהתחלה ובסוף
- להבין מהי משפחת מילים ומהי תבנית (משקל)
- להשתמש בשורש כדי לכתוב נכון אותיות דומות בצליל

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – זיהוי שורשים

1. א – ל-מ-ד
2. ב – 3
3. א – ר-ק-ד
4. ג – קטל / קטלת
5. ב – מ-ש-כ

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – זו ההגדרה של משפחת מילים
2. לא נכון – לרוב היא אם קריאה, כמו במילה גדול - השורש ג-ד-ל
3. לא נכון – קשר בצליל אינו קשר במשמעות, השורשים שונים (ש-מ-ש וש-מ-ר)
4. נכון – למשל כתב ומכתב - אותה אות בשורש

חלק ג' – השלמת מילים

1. ל-מ-ד
2. ג-נ-נ
3. מקטל
4. י-ש-ב
5. מכתב

חלק ד' – התאמה בין שורש למילים מהמשפחה

1. – ג (לומד, לימוד, תלמיד)
2. – ה (רוקד, ריקוד, רקדנית)
3. – ד (ציור, צייר, ציירת)
4. – א (אוכל, אכילה, מאכל)
5. – ב (גנן, גינון, גינה)

חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

1. השורש ר-ק-ד, הורדנו את ו ו-ה בהתחלה ואת הסיומת ות בסוף
2. כי השורש הוא ח-ש-ב, כמו במילה חושב
3. למשל: שיר, שירה, משורר, שרה

חלק ו' – כתיבה ויצירה

1. בודקים שהתלמיד בחר שורש, כתב 4 מילים שאכן מהשורש, ובנה משפט תקין
2. מצופה להסביר שהשורש שומר על אותן אותיות בכל המשפחה, גם כשיש ספק בין אותיות דומות כמו ט/ת או כ/ק

כרטיס יציאה – מה לחפש

- השורש הוא ש-ח-י
- למשל: שיר, שירה, משורר
- כתף אינה מהמשפחה כי השורש שלה שונה (כ-ת-פ) ואין קשר במשמעות

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח כל תרגיל בבדיקה משותפת של דוגמה אחת על הלוח לפני העבודה העצמאית
- מומלץ לעודד תלמידים לבנות עץ משפחה ציורי לשורש שבחרו במטלת הכתיבה
- בחלק ההתאמה אפשר לבקש מהתלמידים להוסיף מילה נוספת משלהם לכל שורש

דף תרגול: שורש ומשפחת מילים

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

לרוב המילים בעברית יש שורש - שלוש אותיות שחוזרות. מילים עם אותו שורש שייכות לאותה משפחה ויש להן משמעות דומה. נתרגל למצוא שורשים ולהשתמש בהם לכתיבה נכונה.

📖 מילון קטן:

שורש	בדרך כלל שלוש אותיות שחוזרות בכל מילות המשפחה
משפחת מילים	קבוצת מילים עם אותו שורש ומשמעות קשורה
תבנית (משקל)	הצורה שמכניסים לתוכה שורש כדי ליצור מילה
אם קריאה	אות כמו ו או י שלא תמיד חלק מהשורש
אותיות השימוש	אותיות כמו ב, כ, ל, מ, ש, ת שמתווספות בתחילת מילה
סיומת	אותיות שמתווספות בסוף מילה, כמו ים, ות, ה
קטילה	תבנית שיוצרת לרוב שם של פעולה
קטל / קטלת	תבנית שיוצרת לרוב שם מקצוע

1 חלק א' – זיהוי שורשים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. אילו 3 אותיות חוזרות במילה תלמיד ובמילים דומות?

א) ל-מ-ד ב) ת-ל-מ ג) ל-מ-י ד) מ-י-ד

2. כמה אותיות בדרך כלל בונות שורש?

א) 2 ב) 3 ג) 4 ד) 5

3. אילו אותיות חוזרות בכל המילים האלה?

א) ר-ק-ד ב) ר-י-ק ג) ק-ד-נ ד) ר-ק-י

4. איזו תבנית נותנת שם של עיסוק, כמו גנן?

א) מקטל ב) קטילה ג) קטל / קטלת ד) מקטלת

5. בדקו מילים נוספות כמו משיכה - מה השורש?

א) ש-כ ב) מ-ש-כ ג) מ-ש-ך ד) ש-ך

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	לכל המילים מאותה משפחה יש שורש משותף	☐	☐
2	האות ו באמצע מילה היא תמיד חלק מהשורש	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	המילים שמש ושמירה הן מאותה משפחה כי הן נשמעות דומה	☐	☐
4	כ דגושה וכ רפויה נחשבות לאותה אות בשורש	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. השורש של המילה מתלמד הוא _____

2. במילה הגננות השורש הוא _____

3. תבנית שיוצרת לרוב שם מקום או כלי נקראת _____

4. השורש של המילה ישבתי הוא _____

5. מילה מהשורש כ-ת-ב שפירושה מקום שבו כותבים מכתבים היא _____

4 חלק ד' – התאמה בין שורש למילים מהמשפחה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ל-מ-ד	___	**א.** אוכל, אכילה, מאכל
2. ר-ק-ד	___	**ב.** גנן, גינון, גינה
3. צ-י-ר	___	**ג.** לומד, לימוד, תלמיד
4. א-כ-ל	___	**ד.** ציור, צייר, ציירת
5. ג-נ-נ	___	**ה.** רוקד, ריקוד, רקדנית

5 חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

ענו בקצרה.

1. מצאו את השורש של המילה והרקדניות והסבירו אילו אותיות הורדתם

2. מדוע המילה מחשב נכתבת עם ח ולא עם כ?

3. כתבו שתי מילים נוספות מהשורש ש-י-ר

6 חלק ו' – כתיבה ויצירה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו שורש אחד (למשל ב-ש-ל או ס-פ-ר), כתבו 4 מילים מאותה משפחה וכתבו משפט אחד עם אחת מהמילים

2. הסבירו במילים שלכם מדוע חשוב לזהות את השורש כדי לכתוב נכון

כרטיס יציאה

מה השורש של המילה השחיינים?

כתבו 3 מילים מהשורש ש-י-ר

מי לא מהמשפחה: מכתב, כתיבה, כתף, כתב - ולמה?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀